

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 67/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED],
zastúpeného Burian & partners, s.r.o., Vojtecha Tvrdeho 1, Žilina, proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 28T/21/2018-1125 z 8. decembra 2020, rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 3To/13/2021-1219 zo 7. októbra 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 91/2022 zo 17. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 31. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na obhajobu a prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy, podľa čl. 6 ods. 2 a 3 písm. c) dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje tieto rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, resp. inak uviesť vec do stavu korešpondujúceho s právnymi predpismi, odložiť vykonateľnosť rozhodnutí, priznať finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom okresného súdu č. k. 28T/21/2018-1125 z 8. decembra 2020 bol okrem iného sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania zločinu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 a 4 Trestného zákona účinného do 30. septembra 2012 v spolupáchateľstve, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov a 6 mesiacov. Krajský súd odvolanie sťažovateľa a prokurátora rozsudkom č. k. 3To/13/2021-1219 zo 7. októbra 2021 zamietol. Krajský súd zároveň zrušil výrok o treste rozsudku

okresného súdu u [REDAKOVANÉ] (ďalej len „spoluobvinený“) a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov a 8 mesiacov.

3. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tdo 91/2022 zo 17. januára 2023 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu.

4. Najvyšší súd po priblížení obsahu dovolania sťažovateľa [ktoré bolo založené na dôvodoch podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku] a vyjadrenia prokurátorky uviedol východiská rozhodovania o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zdôraznil pre jeho naplnenie nevyhnutnosť zistenia zásadného porušenia práva na obhajobu, nemožnosť odvíjať toto porušenie od iného hodnotenia dôkazov obvineným oproti tomu vykonanému súdmi, ako aj závažnosť skutkových zistení a záverov pre dovolací súd. Námietky sťažovateľa smerujúce proti konečným skutkovým zisteniam a záverom považoval najvyšší súd z hľadiska dovolacieho konania za irelevantné. V kontexte okolností prípadu nasvedčujú účelovosti uplatnených námietok v snahe docieľiť zmenu odsudzujúceho rozsudku v prospech sťažovateľa. K nevysporiadaniu sa okresného súdu a krajského súdu s návrhmi na doplnenie dokazovania najvyšší súd poukázal na s. 22 a nasl. rozsudku krajského súdu, kde sa krajský súd dostatočne vysporiadal so zisteným skutkovým stavom a plne sa stotožnil so skutkovými a s právnymi závermi okresného súdu. K nevysporiadaniu sa krajského súdu s každou otázkou, resp. námietkou obhajoby najvyšší súd poukázal na svoje rozhodnutie uverejnené pod R 43/2018, z ktorého citoval časť týkajúcu sa použitia § 295 ods. 2 Trestného poriadku na verejnom zasadnutí a časť týkajúcu sa nevyhovenia návrhu strany na vykonanie dôkazu na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu z hľadiska zachovania práv obhajoby.

5. V súvislosti s námietkou o porušení zásady *in dubio pro reo* nevysporiadaním sa krajského súdu s výpoveďou spoluobvineného najvyšší súd opäť poukázal na rovnakú časť svojho rozsudku, v ktorej tento súd poukázal na skutočnosti a dôkazy, z ktorých pri hodnotení skutkového stavu pri právnej kvalifikácii vychádzal. Z uvedeného jasne vyplýva, že výpoveď spoluobvineného bola síce hlavným, no nie jediným usvedčujúcim dôkazom a vina sťažovateľa bola preukázaná líniou aj ďalších dôkazov, ktoré ho z predmetnej trestnej činnosti usvedčujú. K tvrdeniu sťažovateľa, že okresný súd nerozhodol a odignoroval významný dôkaz obhajoby (fotodokumentácia stavebných prác) navrhnutý na hlavnom pojednávaní 11. februára 2020, najvyšší súd poukázal na zápisnicu z hlavného pojednávania z 10. septembra 2020, podľa ktorej návrhu bolo vyhovené a tento bol na uvedenom pojednávaní s dodržaním zásady kontradiktórnosti vykonaný. Pokiaľ sa dovolacia argumentácia pri námietke o porušení práva na obhajobu opiera o skutočnosť, že s týmto dôkazom sa súd explicitne nevysporiadal v odôvodnení, najvyšší súd poukázal na zákonnú dikciu označeného dovolacieho dôvodu. Označené porušenie práva na obhajobu musí mať, zohľadniac okolnosti prípadu, podstatný vplyv na výsledok konania, teda na rozhodnutie vo veci samej. Aj zo zápisnice o hlavnom pojednávaní, na ktorom bol predmetný dôkazný návrh vykonaný, vyplýva, že predmetný dôkaz navrhol sťažovateľ vykonať až v priebehu hlavného pojednávania, pričom bol spochybnený aj zo strany spoluobvineného. Jedinou chybou, ktorú možno v tejto súvislosti vytknúť, je skutočnosť, že sa okresný súd s predmetným dôkazným návrhom formálne explicitne nevysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia. Avšak s poukazom na odôvodnenie rozsudkov okresného súdu a krajského súdu je možné dôvodiť, že tieto súdy dostatočne zistili skutkový stav bez dôvodných pochybností a pokiaľ by aj sťažovateľ dovolaním chcel napádať extrémny nesúlad právoplatne zisteného skutku s vykonanými dôkazmi, nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i)

Trestného poriadku, keďže pochybenia skutkovej povahy sú uplatniteľné len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

6. K ďalšej dovolacej argumentácii (o nenaplnení subjektívnej stránky skutkovej podstaty z dôvodu záveru krajského súdu, že štatutárny orgán obchodnej spoločnosti musí mať vedomosť nielen o obsahu a rozsahu činnosti, ktorými podnikateľ napĺňa jednotlivé definičné znaky pojmu podnikania, ale aj o subjektoch, v spolupráci s ktorými tak činí) najvyšší súd uviedol, že toto konštatovanie sa týkalo toho, že sťažovateľ neuviedol, kto fyzicky práce v rozsahu 60,44 % vykonal. Spomenutá zásada poctivého obchodného styku a z nej plynúca povinnosť sa preto nevzťahuje na posúdenie subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu, ale len na okolnosti prípadu, v rámci ktorých sa od sťažovateľa ako konateľa spoločnosti očakávalo, že bude mať vedomosť o vykonávaných stavebných prácach, o ktorých tvrdí, že boli reálne dodané. Z uvedeného dôvodu námietky sťažovateľa spochybňujúce správnosť postupu krajského súdu spočívajúceho v nedostatočnom zaoberaní sa hodnotením sťažovateľom navrhovaných dôkazov, čím malo dôjsť k porušeniu práva na obhajobu, nenapĺňajú žiadny z dovolacích dôvodov.

7. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd zdôraznil možnosť uplatňovania (a posudzovania) iba právnych, a nie skutkových námietok v dovolaní a dodal, že sťažovateľ napriek zákonnej dikcii uplatnil námietky nerešpektujúce výslovnú negatívnu podmienku uplatnenia tohto dovolacieho dôvodu, a to že správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať ani meniť. Sťažovateľom predostreté námietky sa týkajú hodnotenia skutkového stavu, do ktorého najvyšší súd zasahovať nemôže. Ani sťažovateľom tvrdený extrémny nesúlاد právoplatne zisteného skutku s vykonanými dôkazmi nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, keďže pochybenia skutkovej povahy sú uplatniteľné len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

8. Nad rámec najvyšší súd považoval za podstatné zdôrazniť, že okresný súd aj krajský súd sa v odôvodneniach rozsudkov dostatočne presvedčivo a argumentačne správne vysporiadali s obhajobnou argumentáciou sťažovateľa, zákonným a náležitým spôsobom sa vysporiadali aj s dôkaznými návrhmi, dostatočne zistili skutkový stav veci a správne ho právne posúdili podľa Trestného zákona s vymeraním zákonného trestu. Uplatnená dovolacia argumentácia bola navyše len repetíciou predchádzajúcej obhajobnej taktiky sťažovateľa, na ktorú súdy nižších stupňov podali dostatočne relevantné a rozsiahle odpovede, náležitým spôsobom sa vysporiadali so skutkovými a s právnymi otázkami podstatnými pre rozhodnutie vo veci.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Najvyšší súd sa ani len marginálne nevyjadril k podstatnému dôkazu (znalecký posudok č. 51/2013 z 31. júla 2013 znaleckej organizácie [REDACTED]). Súdy v napadnutých rozhodnutiach nedefinujú, prečo považujú znalecký posudok preukazujúci dôvodnosť zmeny kvalifikácie za nedôveryhodný. Išlo o hlavný dôkaz v prospech sťažovateľa, na ktorom bola postavená obhajoba. Súdne rozhodnutia sú preto arbitrárne.

10. Súdy sa nevysporiadali s nosnými a relevantnými námietkami sťažovateľa a so skutočnosťami relevantnými z pohľadu meritórneho rozhodnutia vo veci. Postupovali *contra legem*, a nie ústavne konformným spôsobom pri vysporadúvaní sa s ďalším nosným dôkazom, a to fotodokumentáciou,

ktorá zachytáva štatutára spoločnosti [REDAKOVANÉ] priamo pri výkone predmetných stavebných prác, čím obhajoba chcela dokázať realnosť ich dodania uvedenou spoločnosťou. V spojení so znaleckým dôkazom mohlo vykonanie dôkazu oboznámením sa s fotodokumentáciou doplniť dôkaznú mozaiku v jej podstatnom bode. Súd sa nevysporiadali s týmto dôkazným prostriedkom. Najvyšší súd priznáva pochybenie súdov nižšieho stupňa v otázke odôvodnenia rozhodnutí, v ktorých nereflektovali na relevantný argument a dôkaz obhajoby. Najvyšší súd túto skutočnosť bagatelizuje a považuje ju len za akési formálne zlyhanie súdov. Sťažovateľovi sa takýto postup súdu javí ako arbitrárny, porušujúci právo na obhajobu a na súdnu ochranu.

11. Súd pri rozhodovaní porušili zásadu *in dubio pro reo* (v kontexte so zásadou kontradiktórnosti) ako prejav zásady prezumpcie nevinu. Súd vykladali dôkazy bez posúdenia ich relevantných vzájomných súvislostí v neprospech sťažovateľa. Rozsudok krajského súdu vyhodnocuje čiastočné priznanie sťažovateľa ako vykonané „pod ťarchou vykonaných dôkazov“, čo evokuje, že súd za výsledok dôkazov považuje skutočnosť, že dielo bolo v rozsahu 60,44 % skutočne spoločnosťou [REDAKOVANÉ] zrealizované. Sťažovateľ sa čiastočne priznal, že v rozhodnom čase neboli vykonané práce v objeme 39,56 % a vo zvyšnom rozsahu boli práce vykonané, ako konštatuje znalecký posudok, a preto je rozporná táto časť odôvodnenia rozsudku krajského súdu so samotným výrokom. Krajský súd s prezumpciou správnosti uvádza, že sťažovateľ neuviedol, kto fyzicky práce v rozsahu 60,44 % z deklarovaných prác v rozsahu 874 565,30 eur vykonal, teda súd si vopred definoval záver, že tieto práce neboli dodané spoločnosťou [REDAKOVANÉ] a v neprospech sťažovateľa tak vykladal závery znaleckého posudku s definovaním povinnosti sťažovateľa vyvíňovať sa. Súd sa nevysporiadali (s výnimkou výpovede sťažovateľa) s dôkazmi, ktorými sťažovateľ preukazoval vykonanie časti fakturovaného diela.

12. Súd uveril účelovému tvrdeniu spoluobvineného (jeho výpoveď bola v rozpore so znaleckým posudkom, bola ovplyvnená motiváciou vyhnúť sa trestnoprávnej zodpovednosti a sľubom podmieneného trestu, zmaril možnosť preukázania oprávnenosti nároku na nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty v rozsahu znaleckým posudkom preukázanej 60,44 % časti fakturovanej sumy diela) bez akejkoľvek komparácie s ostatnými dôkazmi. Nevysvetlením tohto myšlienkového postupu, ktorý tvoril nosný argument sťažovateľa, sa stávajú napadnuté rozhodnutia nepreskúmateľnými až arbitrárnymi.

13. Zásadným porušením práva na obhajobu a v rozpore so zásadou *in dubio pro reo* je, keď súdy ignorujú zásadné dôkazy svedčiace v prospech sťažovateľa (sťažovateľ v tejto súvislosti cituje časť odôvodnenia rozsudku krajského súdu zaoberajúcu sa hodnotením výpovede svedka [REDAKOVANÉ] z inej trestnej veci). Citovaný dôkaz preukazuje, že tvrdenie spoluobvineného sa nezakladá na pravde a v kontexte so znaleckým posudkom súdy vyhodnocujú dôkazy bez vzájomných súvislostí v neprospech sťažovateľa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces, práva na obhajobu a prezumpcie nevinu napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov z dôvodu nedostatočného odôvodnenia, nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti.

III.1. K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu:

15. V zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

16. Sťažovateľ mal možnosť podať proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Takéto odvolanie aj podal a bolo o ňom rozhodnuté rozsudkom krajského súdu. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu:

17. Z obsahu sťažnostných námietok (body 6 až 10) vyplýva, že sťažovateľ ústavnou sťažnosťou vyčíta krajskému súdu nevysporiadanie sa s nosnými a relevantnými námietkami a dôkazmi, hodnotenie dôkazov bez relevantných vzájomných súvislostí v jeho neprospech a ignorovanie dôkazov svedčiacich v jeho prospech, arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť.

18. Sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu podal mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ktoré odôvodnil totožnými námietkami.

19. Sťažnostné výhrady k súhrnnému hodnoteniu dôkazov, správnosti právneho posúdenia, kvalite odôvodnenia mohli byť a boli predmetom dovolacieho prieskumu. Rozhodovacia činnosť všeobecných súdov všetkých stupňov (vrátane dovolacieho) v zásade pokrýva celý rozsah základných práv spojených s trestným konaním, ktorý je relevantný pre konanie o ústavnej sťažnosti, keďže všeobecné súdy plnia úlohu nielen ochrancov zákonnosti, ale aj prvotných ochrancov ústavnosti.

20. Ústavný súd potom konštatuje, že nemá na opätovné posúdenie totožných argumentov sťažovateľa právomoc, pretože už boli predmetom posúdenia v dovolacom konaní, ktoré sťažovateľ aj inicioval a ktoré najvyšší súd zavŕšil vydaním napadnutého uznesenia, ktoré obsahovalo odkazy aj vecné posúdenie argumentov sťažovateľa, a to napriek tomu, že v konečnom dôsledku bolo dovolanie odmietnuté. Dovolanie predstavuje účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľa (m. m. napr. II. ÚS 345/2020, III. ÚS 420/2021).

21. Vzhľadom na to, že je úlohou nielen ústavného súdu, ale aj všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam, ústavný súd v duchu zásady sebaobmedzenia s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (§ 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

III.3. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

22. Podľa sťažovateľa najvyšší súd nedostatočne, nepresvedčivo, resp. formálne odôvodnil svoje uznesenie, odmietol ho z procesných dôvodov bez riadneho vysporiadania sa s obhajobou sťažovateľa a bez presvedčivého odpovedania na relevantné dovolacie dôvody.

23. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstránenie závažných procesných a hmotnoprávných chýb v právoplatných rozhodnutiach súdov. Nejde tak podľa Trestného poriadku o ďalší „úplný“ prieskum napadnutého meritórneho rozhodnutia (jeho vecnej správnosti) a ďalšie posudzovanie otázky viny či trestu. Podmienky prípustnosti dovolania rieši zákon. Zákonné určenie podmienok obmedzujúcich prípustnosť dovolania, je pritom v komplexnom ponímaní legitímne a korešponduje s postavením a úlohami, ktoré najvyšší súd ako dovolací súd plní. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Negatívne posúdenie otázky prípustnosti dovolania nemôže viesť k záveru o porušení základných práv sťažovateľa vtedy, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa. K takému záveru môže viesť len ústavne neudržateľný výklad zákona najvyšším súdom v otázke posúdenia prípustnosti dovolania.

24. Posúdenie existencie dôvodu na odmietnutie dovolania podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (t. j. nesplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 Trestného poriadku) zahŕňa v nevyhnutnej miere aj vecný prieskum dovolacej argumentácie dovolateľa na účely zistenia, či ním uvádzané skutočnosti reálne (nielen formálne) napĺňajú ním označené dôvody dovolania ustanovené v § 371 Trestného poriadku. Ústavný súd zároveň poukazuje na skutočnosť, že vo svojej rozhodovacej činnosti stabilne akceptuje postup, keď najvyšší súd po nevyhnutnom vecnom prieskume dovolania dospeje k náležite (ústavne konformne) odôvodnenému záveru, že je zrejmé, že nie sú splnené dovolateľom uplatnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a dovolanie preto odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (napr. III. ÚS 265/2012, II. ÚS 528/2014, I. ÚS 108/2017, IV. ÚS 186/2018, III. ÚS 188/2018).

25. Ústavný súd v prvom rade akcentuje, že je potrebné dôsledne odlišovať úlohu ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd od iných orgánov verejnej moci, čo musí odrážať aj odôvodnenie ústavnej sťažnosti, v ktorom nepostačuje argumentovať doslovným prevzatím obsahu podaní z konania pred všeobecnými súdmi. Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že sťažovateľ pred ústavným súdom opakovane uplatňuje rovnakú argumentáciu, akú prezentoval v konaní pred krajským súdom či najvyšším súdom, ktorú dopĺňa o minimálnu ústavnoprávnu argumentáciu o nedostatku odôvodnenia napadnutého uznesenia, o porušení práva na obhajobu a prezumpcie nevinu.

26. Ústavný súd v napadnutom uznesení najvyššieho súdu nezistil prítomnosť nedostatkov vysvetlenia postupu krajského súdu vo vzťahu k dovolacím námietkam. Najvyšší súd sa jasne vyjadril k všetkým podstatným dovolacím námietkam sťažovateľa.

27. Prvou z nich bola výhrada k spôsobu vysporiadania sa súdov s námietkami vo vzťahu k fotodokumentácii predloženej 11. februára 2020 a k znaleckému posudku podriadená pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Najvyšší súd v zhode s obsahom spisu uviedol, že dôkaz fotodokumentácia bol vykonaný a explicitné vysporiadanie sa s týmto dôkazom absentuje. Podľa ústavného súdu uvedené odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu dostatočne adresne reaguje na dovoláciu námietku sťažovateľa a nie je prejavom arbitrárnosti, pretože sudy nižších stupňov sa skutočne výslovne nezaoberali fotodokumentáciou pri hodnotení dôkazov, ale k viacerým z nich (nielen k namietanej fotodokumentácii) zaujali všeobecné stanovisko, zdôrazňujúc dostatočné zistenie skutkového stavu pre svoje rozhodnutia vzhľadom na ostatné označené dôkazy. V tejto súvislosti konkrétne okresný súd označil uvedený dôkaz na s. 20 (opísal listinné dôkazy predložené na hlavnom pojednávaní a vyjadrenie sťažovateľa k nemu), svoje hodnotenie uviedol na s. 24 (súhrnne uviedol, že sťažovateľ nepredložil relevantné dôkazy, na základe ktorých by sa zbavil zodpovednosti alebo ju zmiernil a ktorými by prekonal dôkazy obžaloby) a ďalej na s. 25 okresný súd bližšie hodnotil verziu obhajoby.

28. Ústavný súd následný záver najvyššieho súdu, že sudy napriek tomuto nedostatku dostatočne zistili skutkový stav bez dôvodných pochybností, nepovažuje za prejav arbitrárnosti a porušenie práva na obhajobu či práva na spravodlivý proces. Ide v podstate o vyjadrenie záveru najvyšším súdom, že okresný súd a krajský súd sa udržateľne vyrovnali s obhajobnou argumentáciou sťažovateľa (ako je neskôr uvedené na s. 12 napadnutého uznesenia). Najvyšší súd spomenul tiež moment navrhnutia tohto dôkazu a spochybnenie tohto dôkazu spoluobvineným. Naznačoval aj potrebu porušenia práva na obhajobu zásadným spôsobom. Uvedené odôvodnenie, hoci je stručné, ústavný súd považoval za ústavne akceptovateľný prejav zaoberania sa označeným argumentom sťažovateľa, pričom obsahuje aj dôvod na odmietnutie argumentu sťažovateľa.

29. Najvyšší súd ďalej odkazoval na rozsudky okresného súdu a krajského súdu, ktoré sa podľa jeho zistenia s námietkami sťažovateľa vysporiadali, avšak to neznamená nedostatok riadneho odôvodnenia napadnutého uznesenia. Vzhľadom na takýto spôsob odpovede najvyššieho súdu sa ústavný súd bližšie oboznámil s rozsudkom krajského súdu, ako aj rozsudkom okresného súdu a z nich zistil, že krajský súd sa skutočne v označených pasážach zaoberal aj súvisiacimi obhajobnými námietkami sťažovateľa o čiastočnom vykonaní fakturovaných prác v rozsahu vyplývajúcom zo znaleckého posudku.

30. Okresný súd po priblížení obsahu znaleckého posudku na s. 17 rozsudku a uvedení podkladov, z ktorých posudok vychádzal, jednoznačne uviedol svoje hodnotenie obhajoby sťažovateľa založenej na tomto dôkaze na s. 25 rozsudku. Okresný súd považoval obranu sťažovateľa o riadnom vykonaní časti prác v roku 2012 podľa faktúr za značne pochybnú a nevierohodnú, vyvrátenú konzistentnou výpoveďou spoluobvineného zapadajúcou do ostatných vykonaných dôkazov, ako aj výpoveďami svedkov z prípravného konania a ostatnými dôkazmi (najmä výsledkami a zisteniami daňovej kontroly). Z nich vyplýva, že časť vykonaných prác nebola vykonaná na základe a spôsobom deklarovaným vo faktúrach uvedených v skutku, tieto faktúry predstierali vykonanie prác subjektmi, ktoré ich reálne nevykonali, či už vôbec, alebo v čase deklarovanom faktúrami. Sú fiktívne, nezodpovedajú realite, a preto nemohol z nich byť uplatnený nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty bez ohľadu na to, že práce boli sčasti vykonané (podľa znaleckého posudku), avšak inými subjektmi vrátane svojpomoci a v úplne inom čase. Aj krajský súd (hoci nie úplne výslovne, pretože primárne zdôrazňoval, že podstatou trestnej činnosti bolo nepochybné

preukázanie, že práce na rekonštrukcii v objeme 60,44 % v celkovej výške nevykonala spoločnosť [REDAKOVANÉ] ani jej subdodávateľia) reagoval na obhajobu sťažovateľa obsiahnutú v odvolacích námietkach opretú o znalecký posudok na s. 24 a 25 rozsudku či o ďalšie dôkazy (listinné dôkazy, výpoveď svedka [REDAKOVANÉ], výpoveď spoluobvineného).

31. Ústavný súd z napadnutých rozhodnutí spätne dokázal identifikovať myšlienkový postup súdov pri nahliadaní na znalecký posudok. Na túto podstatnú námietku ústavný súd zistil odpovede v napadnutých rozhodnutiach (primárne v rozsudkoch okresného súdu a krajského súdu), preto pri tejto sťažnostnej námietke nemožno uvažovať o jej dôvodnosti a následnom vyslovení porušenia práva na spravodlivý proces alebo práva na obhajobu po prijatí veci na ďalšie konanie. Z napadnutých rozhodnutí podľa zistenia ústavného súdu nevyplýva sťažovateľom naznačená jednostrannosť súdov v hodnotení dôkazov, ktorá by sa mala prejavovať konkrétne pri znaleckom posudku v neprípustnom prenášaní dôkazného bremena na sťažovateľa. Najvyšší súd v napadnutom uznesení (bod 6) uviedol súvislosti, v ktorých chápal poukázanie krajského súdu na neuvedenie sťažovateľom toho, kto fyzicky práce vykonal v rozsahu 60,44 %. Ústavný súd nezistil, že by krajský súd tento záver uviedol „s prezumpciou správnosti“ alebo že by si „vopred definoval záver, že tieto práce neboli dodané spoločnosťou [REDAKOVANÉ] a v neprospech sťažovateľa tak vykladal závery znaleckého posudku s definovaním povinnosti sťažovateľa vyvíňovať sa“. Uvedený záver uviedol krajský súd až na s. 25 rozsudku, pričom mu predchádzalo ďalšie odôvodnenie, osobitne na s. 23, v ktorom krajský súd konštatoval, že spoločnosť [REDAKOVANÉ] nedodala stavebné práce, nepodielala sa na prácach vlastnými zamestnancami, nedodávala materiál ani prostredníctvom subdodávateľov uvedených vo faktúrach, uvedené služby spoločnosti [REDAKOVANÉ] len prefakturovala.

32. Ďalšia dovolacia námietka sa týkala odôvodnenia hodnotenia výpovede spoluobvineného vzhľadom na záver znaleckého posudku, na jeho osobnú nenávisť voči sťažovateľovi i na jeho motiváciu v podobe sľubu podmieneného trestu. Ústavný súd na s. 9 napadnutého uznesenia (bod 5), ktoré odkazovalo na rozsudok krajského súdu, identifikoval odpovede na námietky sťažovateľa týkajúce sa hodnotenia výpovede spoluobvineného. Krajský súd sa v skutku na s. 22 rozsudku zaoberal príslušnou odvolacou námietkou sťažovateľa k privilegovanému postaveniu spoluobvineného ako „kajúcnika“ a pripisovaniu absolútnej pravdivosti jeho tvrdeniam, ktorú považoval za nesprávnu. Spoluobvinený nemal postavenie spolupracujúceho obvineného a na hlavnom pojednávaní urobil vyhlásenie o priznaní viny zo skutku, ktoré súd prijal. Následne vypovedal aj vo vzťahu k faktúram, že práce vykonané reálne neboli. Vyjadril sa k svojmu podielu na predmetnej činnosti. Podľa krajského súdu spoluobvinený presvedčivo usvedčuje sťažovateľa zo spáchania skutku a krajskému súdu nie sú známe žiadne skutočnosti spochybňujúce vierohodnosť jeho výpovedí. Jeho výpovede mali oporu vo vykonanom dokazovaní, hlavne v listinných dôkazoch oznámených na hlavnom pojednávaní aj vo výpovediach svedkov [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. K dokonaniu trestného činu došlo uplatnením nároku na vrátenie dane, teda podaním daňového priznania. Po vykonaní daňovej kontroly bolo možné kvalifikovane zistiť, že neboli splnené podmienky na odpočet dane z pridanej hodnoty. Aj okresný súd sa podľa zistenia ústavného súdu vyjadroval k námietke o nepriateľstve spoluobvineného voči sťažovateľovi, keď na s. 25 rozsudku pri hodnotení priznania sťažovateľa uviedol, že čiastočné priznanie sa javí ako motivované nie úprimnou ľútosťou, ale tým, aby obrana týkajúca sa ostatnej

časti skutku nevyznela ako úplne nevierohodná, za súčasného popierania svojho zavinenia a tvrdení o nepriateľskom vzťahu spoluobvineného a jeho pomste sťažovateľovi.

33. Aj keď námietky sťažovateľa smerujúce k motivácii a vierohodnosti spoluobvineného sú rozsiahlejšie a odôvodnenie napadnutého uznesenia a odkazovaného rozsudku krajského s odpoveďami na príslušné odvolacie námietky je oproti tomu stručnejšie, ústavný súd nepovažoval na tomto skutkovom základe aj s ohľadom na obsiahnuté argumenty požiadavku na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia za nenaplnenú. Najvyšší súd, ako aj pred ním krajský súd jasne uviedli, že výpoveď spoluobvineného bola hlavným, no nie jediným dôkazom usvedčujúcim sťažovateľa, a odkazovali aj na ďalšie usvedčujúce dôkazy, ktoré dokresľujú dejovú líniu prípadu. Uvedené odôvodnenie poskytuje podľa názoru ústavného súdu v spojení s odkazovanými časťami rozsudkov okresného súdu a krajského súdu odpovede na podstatu dovolacích argumentov sťažovateľa a nemožno ho preto označiť za nepreskúmateľné alebo arbitrárne, či porušujúce právo na obhajobu.

34. Časť dovolacej argumentácie upriamovala pozornosť na nevysporiadanie sa s označenými dôkazmi v prospech sťažovateľa a vykladanie dôkazov bez posúdenia vzájomných súvislostí. Najvyšší súd sa k tejto námietke vyjadril na s. 8 napadnutého uznesenia (bod 4), pričom ústavný súd v odkazovaných častiach odôvodnenia rozsudku krajského súdu zistil výslovné vysporiadanie sa s viacerými z nich krajským súdom (vyjadrenie mesta [REDAKOVANÉ], výpoveď svedka [REDAKOVANÉ]), avšak aj vysporiadanie sa s nimi všeobecne vyhodnotením dôkazov, ktoré podporovali obžalobu. Zjavne je tak nedôvodné tvrdenie sťažovateľa, že súdy sa s výnimkou výpovede sťažovateľa nevysporiadali s označenými dôkazmi.

35. Ústavný súd ani súvisiacu sťažostnú námietku o porušení zásady *in dubio pro reo* nepovažoval za dôvodnú, pretože krajský súd v označenej časti odôvodnenia rozsudku hodnotil výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] v zrozumiteľnom kontexte s uvedením (odkazom naň) nosného záveru, že považoval za preukázané, že sťažovateľ ako konateľ spoločnosti [REDAKOVANÉ] vedel, že spoločnosť [REDAKOVANÉ] prostredníctvom subdodávateľov nedodala na faktúrach deklarované plnenie, t. j. že uvedené spoločnosti práce fyzicky nevykonali v areáli [REDAKOVANÉ] v II. polroku 2012. Tieto úvahy doplnil krajský súd poukázaním na neuvedenie presného roku vykonávania prác uvedeným svedkom. Doplnil aj súvisiace skutočnosti tvrdené spoluobvineným o robení faktúr so sťažovateľom a o vychádzaní z prác vykonaných pár rokov predtým vo vzťahu k sumám faktúr. Takéto odôvodnenie, s ktorým sa stotožnil najvyšší súd, podľa zistenia ústavného súdu postačuje na vyhovie požiadavke na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ako aj práva na obhajobu, nesvedčí o nedostatočnom zohľadnení námietok sťažovateľa či o ich úplnom ignorovaní, ako naznačuje sťažovateľ. Ústavný súd nezistil ani prítomnosť takeého vnútorného rozporu rozsudku krajského súdu alebo nezohľadnenia zásadného dôkazu, na ktorý mal najvyšší súd bližšie reagovať.

36. Výsledok hodnotenia dôkazov v neprospech sťažovateľa nepredurčuje sám osebe porušenie zásady *in dubio pro reo*. Z okolností podľa názoru ústavného súdu nevyplýva ani neprípustné prenášanie dôkazného bremena z obžaloby na sťažovateľa. Súdy ustálili skutkový dej jednotne, bez identifikovania alternatív či pochybností o priebehu skutku, preto aj sťažovateľom spomínaná judikatúra nemá uplatnenie. Nešlo ani o situáciu, keď by jediný usvedčujúci dôkaz prevážil ostatné absolútne súladné, nerozporné dôkazy, ako naznačuje sťažovateľ s poukazom na prípady

Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Argumenty sťažovateľa smerujúce k spochybneniu tvrdení spoluobvineného preto zostávajú v rovine pokračujúcej polemiky s výsledkami hodnotenia dôkazov bez presahu do ústavnoprávnej roviny.

37. Značná časť predchádzajúcej dovolacej aj sťažnostnej argumentácie sa týka prehodnocovania skutkových záverov, čím najvyšší súd, ako aj ústavný súd stavia do pozície ďalšej inštancie s plnou jurisdikciou na posudzovanie právnych a skutkových otázok. Ústavný súd však nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neutržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

38. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy strany konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne (I. ÚS 50/04, IV. ÚS 410/2011).

39. Podľa konštantnej judikatúry najvyšších vnútroštátnych a európskych súdnych autorít tiež platí, že súd nie je povinný reagovať na všetky argumenty strán konania, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie sporu podstatný a rozhodujúci význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu (rozhodnutia ESLP Ruiz Torija v. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303 – A, s. 12, § 29, Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303 – B, Georgiadis v. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins v. Francúzsko z 19. 2. 1998; rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, III. ÚS 191/2013 a pod.). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

40. Pri odpovediach najvyššieho súdu na dovolacie námietky podriadené pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku ústavný súd vzhľadom na povahu týchto námietok a odôvodnenie napadnutého uznesenia v tejto časti nezistil nedodržanie požiadaviek na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia či práva na obhajobu. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nenamietal, že by jeho námietky neboli skutkového charakteru. Vzhľadom na spôsob, akým najvyšší súd odpovedal na námietky sťažovateľa, nie je priestor na prieskum spôsobu vysporiadania sa krajského súdu s právnym posúdením, ako to bolo pri ostatných dovolacích námietkach.

41. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu v odôvodnení napadnutého rozsudku dal dostatočne jasnú odpoveď na podstatné otázky súvisiace s predmetom právnej ochrany, ktorá sa mala sťažovateľovi poskytnúť v trestnom konaní, a reagoval na podstatné námietky sťažovateľa. Najvyšší súd v napadnutom uznesení zhrnul podstatu argumentov dovolania výstižným spôsobom. Následne námietky podriadil pod dostupné dovolacie dôvody podľa § 371 Trestného poriadku a spätne preskúmateľným spôsobom vyhodnotil ich naplnenie. Tým ústavne udržateľne vyložil aplikovanú právnu úpravu dovolacích dôvodov bez dopustenia sa arbitrárnosti. Ústavný súd dopĺňa, že sťažovateľ svoju ústavnoprávnu argumentáciu týkajúcu sa vysporiadania sa najvyššieho súdu s dovolacími dôvodmi v ústavnej sťažnosti ďalej v konkrétnostiach nerozvíjal. Z hľadiska presvedčivosti ústavný súd nezistil v napadnutom uznesení nedostatky spôsobujúce jeho nesúlad s označenými právami.

42. Sťažovateľ svojou ústavnou sťažnosťou nenapadol súdne rozhodnutia vydané v rámci správneho súdnictva, ale rozhodnutia trestných súdov, a preto v jeho prípade neprichádza do úvahy možnosť porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy (ktorý predstavuje *lex specialis* vo vzťahu k všeobecnejšiemu čl. 46 ods. 1 ústavy a ide o právo na prístup k súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy). V tejto časti je sťažnosť zjavne neopodstatnená.

43. S poukazom na uvedené ústavný súd považoval za potrebné ústavnú sťažnosť vo vzťahu k namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 a 2, ods. 3 písm. c) dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu absencie príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením a označenými právami.

44. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí, keďže zo systematického výkladu právnej úpravy týchto inštitútov vyplýva (§ 129 a § 130 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie. Z uvedeného dôvodu návrhu sťažovateľa ústavný súd nevyhovел.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. februára 2024

Libor Duľa
predseda senátu